

rivier verondiepen en dolf geen nieuwe ter gelegener plaats, in afwachting van de scheepvaart, die zich eerst ontwikkelen zou als haar het noodige en nuttige ruimschoots werd aangeboden. Haar zuinigheid bedroog zoo doende inderdaad haar wijsheid; op gezag van Oldenbarnevelt nemen wij het gereedelijk aan. Niettemin heeft ook de lofredenaar van Rotterdam, Van Spaan, gelijk, als hij tegenover den landsadvokaat staande houdt (1): „Ik meen veeleer dat wij de grootheid der stad aan haar welgelegenheid alsmede aan der inwoners onvermoeiden ijver mogen dank weten.” Immers de fouten van anderen komen slechts ten goede aan hen die in staat zijn om er partij van te trekken, en die hun eigene belangen met beter verstand behartigen.

Gedurende de achttiende eeuw schijnt te Delfshaven even als op de meeste plaatsen van de Vereenigde Nederlanden de welvaart, die in de vorige eeuw verworven was, onverminderd bewaard, maar toch ook niet vermeerderd te zijn. Althans de bevolking werd aan het eind van het tijdvak op hetzelfde cijfer van 3000 begroot, dat zij in 1740 al bedroeg (2). Wel waren er in den laatsten tijd meer fabrieken van allerlei aard, inzonderheid branderijen, opgericht, maar de vaart was daarentegen afgenomen, ook ten gevolge van de breede zandplaat, die zich tusschen 1750 en '60 juist voor den ingang van de haven zoodanig verhief, dat zij het binnenkomen zelfs van weinig diepgaande vaartuigen moeilijk maakte en haast verhinderde. De scheepvaart verplaatste zich hoe langer hoe meer van Delfshaven naar Rotterdam, waar overigens toen ter tijd ook op geen algemeenen vooruitgang te roemen viel. Het was voor ons vader-

---

(1) Bl. 204.

(2) Tegenwoordige Staat, XIV, bl. 440; Kleijn, bl. 197.